

ОБЩЕСТВЕНО ОБСЪЖДАНЕ НА ПРОЕКТ НА ПУРН 2022-2027 Г. ЗА ДУНАВСКИ РАЙОН ЗА БАСЕЙНОВО УПРАВЛЕНИЕ

ПРОТОКОЛ

*от онлайн среща проведена чрез платформата Zoom
за поречието на река Янтра (от извора до гр. Полски Тръмбеш)*

17 май 2023 г.

В срещата участваха 29 представители на заинтересованите страни от следните институции: Община Дряново, Община Севлиево, Дирекция „Речен надзор – Русе“ към Изпълнителна агенция “Морска администрация”, Главна дирекция "Пожарна безопасност и защита на населението" - Министерство на вътрешните работи, Регионална дирекция "Пожарна безопасност и защита на населението"- Велико Търново, WWF България, Министерство на околната среда и водите, Басейнова дирекция „Дунавски район“, HR Wallingford, Световна банка, „П-ЮНАЙТЕД“ ЕООД.

Г-н Иван Каламеров, Басейнова дирекция „Дунавски район“, приветства с добре дошли участниците в онлайн дискуссионната среща от името на директора на Басейновата дирекция г-жа Цветомира Христова. Той отбеляза, че това е втората от общо петте планирани онлайн срещи със заинтересованите страни в рамките на обществените консултации за актуализацията на ПУРН в Дунавски район за басейново управление. Той посочи, че основен акцент на тази среща ще бъде поречието на р. Янтра (от извора на реката до гр. Полски Тръмбеш), в което попадат общо 9 района със значителен потенциален риск от наводнения. Г-н Каламеров отбеляза, че проектът на ПУРН за Дунавски район е публикуван на 15 декември 2022г. на интернет страницата на басейновата дирекция, с което се стартира процеса на обществените консултации на плана. Този процес ще продължи до 10 септември 2023г.

Г-н Каламеров подчерта, че Планът за управление на риска от наводнения е стратегически документ, чиято основна цел е намаляването на потенциалните негативни последици по отношение на човешкото здраве, околната среда, културното наследство и

икономическите дейности. Настоящият ПУРН обхваща периода 2022-2027г. Той представлява актуализация на първия ПУРН, който се отнася за периода 2016-2021г.

Г-н Каламеров посочи, че консултациите със заинтересованите страни и обществените обсъждания имат ключово значение при разработването и актуализацията на ПУРН, защото те са трибуна за представяне на становища, мнения и препоръки на заинтересованите страни за решаването на редица проблеми, свързани с намаляване на риска от наводнения – както национални, така и местни. Поради тази причина мнението на заинтересованите страни е изключително важно и ценно.

Г-н Каламеров посочи, че успоредно с финализирането на ПУРН предстои да се извърши и екологична оценка на плана и оценка на съвместимост на програмата от мерки. В тази връзка той призова заинтересованите страни да дадат своите становища, мнения и предложения възможно най-скоро. Г-н Каламеров пожела на участниците успешна и ползотворна среща.

Г-н Дейвид Рамсботъм, водещ експерт към Международната банка за възстановяване и развитие представи основните етапи от разработването на ПУРН и Програмата от мерки. Първият етап е предварителната оценка на риска от наводнения (ПОРН), в края на който като резултат се определят районите със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН). Във втория етап се изготвят картите на заплахата и риска от наводнения (КЗРН) за определените на предходния етап РЗПРН. Картите на заплахата, показват обхватът на заливане, а картите на риска, показват последиците от наводненията. Последният етап е разработването на ПУРН, вкл. Програмата от мерки. Този процес се извършва по Директивата за наводненията на всеки шест години. Първият цикъл обхваща периода от 2016 г. – 2021 г., а вторият цикъл - от 2022 г. – 2027 г.

Г-н Рамсботъм представи обобщение на подхода, възприет за разработването на Програмата от мерки (ПоМ). В подготвителния етап са включени три стъпки. Първата включва анализ на входната информация, в която влизат заключенията от 1-ви цикъл на ПУРН, ПОРН от втория цикъл с актуализиран списък на РЗПРН, картите от втория цикъл и Анализ на заливните равнини, който е отделна дейност. Целта му е да идентифицира потенциалът за водозадържане нагоре по течението от самите РЗПРН, което да намали риска от наводнения в рамките на самите РЗПРН. Втората стъпка включва избор на мерки от актуализирания национален каталог от мерки, предоставящ списък с подходящи за разработването на ПоМ мерки. Каталогът се основава на първия цикъл, но е рационализиран и някои отделни мерки са комбинирани в една. Третата стъпка включва прилагане на методиките – Методика за приоритети и цели за управлението на

риска от наводнения, като са преразгледани приоритетите и целите от първия цикъл и са извършени някои промени и Методика за оценка и приоритизация на мерките (АРП/МКА). Методиката се използва, за да се прецени дали мерките са подходящи за включване в плана. Идеята е да се види дали ползите са по – големи от разходите. Методиката се състои от две части – от една страна АРП, който се концентрира върху икономическите ползи от мерките с оглед на намалените щети спрямо разходваните средства, докато МКА разглежда неизмеримите в парично отношение ползи – например намаляване на въздействията от наводнения върху хората.

Подходът за изготвяне на ПоМ се състои от три стъпки. Първата стъпка е преглед на статуса на изпълнение на мерките от 1-ви цикъл на ПУРН – изпълнени, неизпълнени или в процес на изпълнение, което е отправната точка за новата ПоМ. Втората стъпка е добавяне на нови мерки, включително за новоидентифицираните РЗПРН, както и мерки, които имат връзка с Планове за управление на речните басейни. Последната стъпка представлява оценка и приоритизация на мерките, за да се прецени кои от тях са подходящи.

Той разгледа каталога от мерки, който съдържа няколко категории мерки: неструктурни мерки – мерки, които нямат пряко въздействие върху хидравличните параметри на течението, наводненията или околната среда, например системи за ранно предупреждение и планиране при извънредни ситуации; структурни мерки - мерки, които имат пряко въздействие върху хидравличните параметри на течението, наводненията или околната среда, например защитни съоръжения, диги и съоръжения за водозадържане, които по същество са инженерни решения. Тенденцията в международен план е да се намали риска от наводнения използвайки по – естествени средства, когато е възможно. Структурните мерки се разделят на четири подкатегории – зелени мерки, сиво-зелени мерки, меки мерки и сиви мерки. Зелените мерки не включват твърди инженерни решения, те са естествени елементи, които да имат за цел да задържат водни обеми. Сиво-зелените мерки са комбинация от твърди (защитни стени, диги) и меки инженерни решения, които имат зелен елемент. Меките мерки са допълнение на зелени компоненти към съществуващи сиви структурни мерки при тяхната реконструкция. Сивите мерки са твърди инженерни решения.

ПоМ също така съдържа хоризонтални мерки и мерки на ниво РЗПРН. Хоризонталните мерки носят полза за множество РЗПРН, поясни г-н Рамсботъм. Сред тях са неструктурните мерки, като прогнозиране и ранно предупреждение, поддържане на речните корита. В България, в много населени места речните корита са разширени, така че да се увеличи капацитета на реката през населеното място. Това е мярка, която се използва в цял свят, но при разширяване на речно корито се създават условия за

отлагане на седименти/наносни отложения при ниски и средни води, води и до развитие на растителност, така че поддържането на коритата е важно с оглед на проводимостта. Хоризонталните мерки имат висок приоритет в ПоМ, т.к на практика могат да бъдат приложени във всеки един РЗПРН - напр. ранни предупреждения, прогнозирания и т.н. Вторият тип мерки в ПУРН са мерки на ниво РЗПРН. Това са специфични мерки за всеки РЗПРН, избрани на база на допълнителен анализ, като тези мерки в повечето случаи са структурни, които променят хидравличните параметри, например нови защитни съоръжения и др.

Г-н Рамсботъм разясни процеса на избор на мерки на ниво РЗПРН. Изборът на мерки на ниво РЗПРН става в няколко стъпки. В първата стъпка се идентифицират мерки, вкл. въз основа преглед на мерки от първия цикъл. Втората стъпка е използването на инструментът АРП и МКА да се оценят и изберат онези мерки, които имат най – много ползи, а третата стъпка е да се приоритизират мерките, така че да се реши, кои от тях да бъдат приложени първо.

Г-н Рамсботъм обобща накратко как са представени резултатите от прилагането на методиката за Програмата от мерки в ПУРН. Това е обхванато в Приложение Е на ПУРН, където има отделна точка за всеки РЗПРН описващо последователно стъпките: общ преглед на РЗПРН, за да се разбере какъв е основният проблем с наводненията, както и мащабът на риска, преглед на мерките от първия цикъл, вкл. техния напредък; разглеждат се конкретните цели за управление на риска от наводнения, които са относими за съответното РЗПРН. Например ако има много защитени зони по Натура 2000, една от тези цели би била зоните да не бъдат засегнати неблагоприятно от ПоМ; след това се предприема преглед и анализ на наличната информация – разглеждат се аспекти, които могат да повлияят на ПоМ - дали има източници на замърсяване, има ли важни защитени зони; дали има потенциал за водозадържане нагоре по течението от самия РЗПРН. В Приложение Е за всеки РЗПРН има таблица, която изброява важна информация и как е свързана със съответния РЗПРН.

Следващата стъпка е свързана с допусканията относно разпределението на риска, така че да се реши накъде да бъдат насочени усилията. Освен информацията от картите на риска има и други фактори – например наличието на критична инфраструктура. След това сме готови да изберем подходящи мерки. Изготвяме таблица от мерки, подходящи за конкретния РЗПРН, според типовете наводнения, които възникват. Следва АРП и МКА, като мерките с висока и средна оценка са включени в програмата от мерки. Последната стъпка е локализиране на мерките върху картите на РЗПРН. Г-н Рамсботъм показва карти, на които може да се види разпределението на риска от наводнения като обясни какво се вижда и какво представляват различните елементи на картата.

Г-н Рамсботъм показва как изглежда и структурата на Плана за управление на риска от наводнения. Той има 13 глави и 9 приложения. Първите 5 глави обхващат предходните етапи, включително предходния ПУРН, предварителната оценка и картирането. Глава 7 разглежда програмата от мерки, включително хоризонталните мерки и тези на ниво РЗПРН. Тя е обвързана с Приложение Е, което съдържа анализ за всеки РЗПРН. Има още 2 приложения, които изброяват мерките, които се предлагат в Програмата от мерки, но след първоначалните консултации бе поискано Приложения Ж и З да бъдат обединени в едно общо К– Интегрирана Програма от мерки, подобна на тази от първия цикъл. Това е екселска таблица, която има ред за всяка мярка и включва: уникален код за всяка мярка; име на мярката; местоположение; тип наводнение; приоритет; вид мярка; продължителност на изпълнение; отговорни институции; разходи, общини, на чиито територии се прилага мярката; потенциалните източници на финансиране, препратка към 1-я цикъл (ако е приложимо) и показател за изпълнение.

Управлението на риска от наводнения се променя и се измества в посока естествени мерки, но също така има и тенденции за съхраняване и опазване на отделни сгради, ако няма друга добра алтернатива, посочи експертът. Ако има заливна равнина с група от сгради, понякога е доста скъпо да се защитят тези отделни сгради, използвайки насипи или диги. Идеята е самите сгради да бъдат направени по – устойчиви или да бъдат защитени поотделно. Той отбеляза, че това е нова концепция, която се прилага в много държави. Това са мерки, свързани с резистентност или устойчивост на сградите. Или се опитваме да предотвратим навлизането на вода в сградите или допускаме навлизането на вода, като защитаваме обзавеждането вътре.

Г-н Рамсботъм обърна внимание и на процеса на преминаване от ПУРН към изпълнението на мерките. След одобрението на стратегическия документ – ПУРН и Програмата от мерки към него, следващият етап е подготвителен за изпълнението. В него се прецизират мерките, извършват се допълнителни проучвания, получаване на разрешителни, проектиране, както и провеждането на тръжни процедури. Това е етапа преди възлагането на договор и прилагането на мерките. Следва изпълнение на мерките. Последният етап е мониторинг, който включва: мониторинг на изпълнението, на резултатите и на целите.

Например в РЗПРН има река, преминаваща през урбанизирана територия, знаем обхватите на заливане и че има изградена защитна стена.

Г-н Рамсботъм обясни, че в ПУРН се разглеждат различни алтернативни мерки за този РЗПРН - например нови/надградени защитни стени; разширяване на речното легло; водозадържане нагоре по течението; природно-базирани решения; устойчивост на

собствеността или комбинация от мерките. Всички тези алтернативи преминават АРП и МКА, за да се види, кои имат най – големи ползи. В резултат на анализа, се установява, че нови/надградени защитни стени и устойчивост на собствеността са най – подходящи. Местоположението на мерките се нанася на карта, но са необходими допълнителни данни, като: оразмерителни водни количества, за да могат да се изчислят водните нива или количествата и обемите; подробности за съществуващи защитни съоръжения - тяхната височина, състояние, местоположение; информация за геоложките характеристики и изискванията за финансиране; информация за съществуващи съоръжения – сгради, мостове и др. Трябва да се знае и мнението на заинтересованите страни в този случай. Необходими са допълнителни дейности, вкл. детайлни проучвания, геоложки проучвания, детайлно хидроложко и хидравлично моделиране за конкретното РЗПРН. Това позволява изготвяне на идеен проект, който подлежи на обществено обсъждане, с цел да се получи обратна връзка. Това се прави в подготвителния етап на изпълнение на мерките. Когато всичко това е извършено се преминава към подробния проект – детайли за съоръжението, местоположението сградите, необходимите мерки за устойчивост за тези сгради. На този етап трябва да се помисли и за ландшафта и мерките, които да се включат, така че да се подобри околната среда.

Всичко това позволява изготвянето на финален подробен проект, което позволява оценка на разходите и ползите. Тази оценка трябва да докаже, че предлаганите мерки носят повече ползи, отколкото разходи. По този начин може да се обоснове инвестицията и да се представи обосновка на потенциална финансираща институция, т.е. да се кандидатства за финансиране, така, че мерките да бъдат изпълнени.

За целите на актуализацията на плановите документи, г-н Рамсботъм, се обърна към всички участници в срещата с молба за допълнителна информация по отношение на мерките, които са в процес на изпълнение, т.к наличната такава е непълна. За да бъдат включени в ПУРН 2022-2027 е необходимо да се знаят и оставащите финансови разходи.

За мерките, в процес на изпълнение е необходимо да се представи и карта с обозначаване на конкретното местоположение. Молбата на екипа е това да бъде на хартиен носител, за да се избегнат грешки. Разбира се, могат да бъдат дадени и координати, но ако не са показани конкретно на картата, това понякога води до грешки.

В Програмата от мерки има възможност да бъдат разгледани и допълнителни мерки, като се очакват предложения от заинтересованите страни, каза експертът. Предложенията следва да бъдат представени по подобен начин – описание на мярката, карта и т.н.

Г-н Рамсботъм представи специално разработена за целите на обществените консултации на ПУРН уеб платформа, достъп до която имат всички заинтересовани страни. Идеята на платформата е да се даде пространствен поглед на заливните равнини и обхватите на заливане, а също и на мерките, които се предлагат. Платформата съдържа информация за земеползването, критичната инфраструктура и последиците от наводненията.

Предмет на настоящата среща бе обсъждането на мерки в 10 РЗПРН, попадащи в поречието на р. Янтра (от извора до гр. Полски Тръмбеш), като в презентацията си г-н Рамсботъм обърна внимание на конкретни мерки, които се предлагат за РЗПРН: р. Росица – гр. Севлиево; р. Голяма река- гр. Стражица; р. Янтра- от с. Ледник до гр. Долна Оряховица и р. Белица- от с. Нацовци до гр. Дебелец.

По време на тази практическа демонстрация г-н Рамсботъм обясни функционалностите и възможностите на платформата.

Първият пример, който г- Рамсботъм представи е РЗПРН BG1_APSFR_YN_041 - гр. Севлиево, разположен на р. Росица. Платформата визуализира информация за различен обхват на наводненията - наводнение с 5% обезпеченост или период на повторение веднъж на 20 години; 1% обезпеченост и 0,1% обезпеченост, което е най-голямото наводнение, което е моделирано, посочи експертът. Платформата показва икономическите дейности в района - в оранжево са жилищните площи, в лилаво са промишлените площи, в червено е комуналната инфраструктура и други видове земеползване, включително и зелени площи. Представени са и елементите на критичната инфраструктура. В платформата се съдържа информация и за защитените зони по Натура 2000, които в този район са разположени по долното течение под града, отбеляза г-н Рамсботъм. Платформата визуализира и транспортната инфраструктура – пътища и железопътни линии. Системата ни дава възможност да разгледаме икономическия риск. Вижда се, че икономическите щети са две групи - в северната част на града, която е засегната от по-голямото наводнение и заливната равнина на изток от реката, където рискът е разпределен по цялата заливна равнина, посочи експертът. Смекчаващите мерки са отбелязани със сини полигони. В северната част на града е предложена мярка 22b. Това е надграждане на съществуващи защитни стени. На изток от реката се предлага мярка за рехабилитация - подобряване на резистентността на жилищата чрез задържане на водата извън тях. Там, където тази мярка не може да бъде приложена, се предлага мярка за подобряване на устойчивостта, при която водата навлиза в жилищната сграда, но щетите се намаляват благодарение на материалите, които са използвани вътре в сградата. За промишлените зони може да се приложат мерки за повишаване на устойчивостта и резистентността.

Вторият пример е РЗПРН BG1_APSFR_YN_022, който е гр. Стражица. Г-н Рамсботъм визуализира обхвата на наводнение с 1% обезпеченост или период на повторение веднъж на 100 години. В този случай наводнението е от реката. Мерките за смекчаване предвиждат обособяване нагоре по течението на област за водозадържане. Водата се отклонява към заливната равнина, а понякога се изграждат и диги, за да се задържи водата, посочи експертът. В самия град има мярка, свързана с подобряването на проводимостта на речното легло. Това е мярка 15b. Друга мярка е изграждане на нови диги и защитни стени от двете страни на реката. Останалите мерки са свързани с отводняване на територията на града.

Последният пример е РЗПРН BG1_APSFR_YN_023, който включва част от р. Янтра и р. Елица. Тук са представени някои нови източници на наводнение – дъждовно, посочи г-н Рамсботъм. Това е голям РЗПРН, който покрива 82 км. от реката, включително гр. Велико Търново и освен дъждовно има и речно наводнение, отбеляза експертът. Той разгледа риска от наводнение в северната част на този РЗПРН, като показва заливането от наводнение с 1% обезпеченост. На юг има възвишения и от там идва голяма част от водата при наводнение, посочи г-н Рамсботъм. Той допълни, че икономическият риск е доста голям в цялата градска част. Когато имаме повече от един източник на наводнение сме включили всички мерки на едно място, за да гарантираме, че мерките работят заедно, посочи експертът. От мерките за смекчаване са предложени подобряване на отводняването, което включва различни елементи – водозадържане в открити площи. Това е зелена мярка, при която се задържа водата в градската част, където това е осъществимо. Когато няма място, тогава може да се свържат площите с отворени канали. Целта е да се създаде система за отводняване, при която водата се задържа до източника на наводнение и не се изисква разширяване на съществуващите системи за отводняване. В допълнение са включени някои природосъобразни елементи. Това са елементи, които задържат водата нагоре по течението.

Г-жа Добринка Караджова (координатор на Обществени консултации при актуализация на ПУРН, МБВР) откри дискусиата и покани участниците да се включат в разговора със своите коментари и предложения.

В дискусиата, чрез въпрос в Секция „Чат“ на интернет платформата Zoom, се включи **г-жа Жаклина Йосифова**. Тя поздрави за огромната работа и презентацията и попита за мерките за РЗПРН OS 012.

Г-н Дейвид Рамсботъм (МБВР) използва уеб платформата, за да представи посочения във въпроса РЗПРН - р. Ломя-с. Бутово.

В дискусиата, чрез Секция „Чат“ на интернет платформата Zoom, се включи **г-жа Диана Бакалова, WWF България**. Тя зададе въпрос за предвидените зелени мерки и в частност сиво-зелени мерки. Голяма част от предвидените сиво-зелени мерки представляват отводнителни канали за отвеждане на повърхностни води като компонент на устойчивите отводнителни системи. Тя попита дали е предвидено тези мерки да бъдат приложени индивидуално, т.е. без прилагането на зелени мерки, свързани с изграждането на устойчивите отводнителни системи. Тя попита още, ако тяхното прилагане зависи от изграждането на устойчивите отводнителни системи защо са обособени като отделна мярка.

Г-н Дейвид Рамсботъм (МБВР) коментира, че това е много добър въпрос, защото устойчивите отводнителни системи са отделна мярка. Това е мярка, свързана с водозадържане в градски условия, където отводнителната система не е добра, но има място за задържане на водите. Това е мярка и при ново строителство. Има мярка и за отворените канали. Идеята е тя да се използва, когато няма достатъчно място и трябва да отклоним водата от един район към друг. Отворените площи се свързват с канали и след това водата от наводнението или валежите се отича в тях. С Мярка 13 водата се инфилтрира в почвата. Когато има разработена устойчива отводнителна система са възможни различни мерки в различните части на града, т. е мерките се комбинират. Г-н Рамсботъм посочи, че например Мярка 19 С е когато има само канали за отклоняване на водата. Това е сива мярка или сиво-зелена, но целта е да се отклонява вода от мястото с риск от наводнение.

В дискусиата, чрез Секция „Чат“ на интернет платформата Zoom, се включи **г-жа Светла Ценова, Община Севлиево**. Тя попита къде може да се види цифров модел на терена за РЗПРН 41Севлиево.

Г-н Дейвид Рамсботъм (МБВР) каза, че съществуващите карти на риска и заплахата от наводнения са направени с използване на цифров модел на терена. Цялата информация е налична и помоли г-н Пейо Станчев, експерт от МБВР, да разясни къде може да се намери тази информация и какъв е процеса по гарантиране на достъп от заинтересованите страни.

Г-н Пейо Станчев (МБВР) каза, че цифровите модели на терена, заедно с цялата база данни, събрана във фазата на картиране, е предадена на Басейновите дирекции и се намира в техните бази данни. Той уточни, че за да се ползва тази информация трябва да се направи запитване до Басейнова дирекция, за да се предостави конкретен цифров модел на терена.

Г-н Иван Каламеров (БДП) потвърди, че дирекцията може да предостави достъп на заинтересованите лица до тези бази данни.

Г-н Стоян Михов, WWF България, се включи в дискусиата, чрез въпрос в Секция „Чат“ на интернет платформата Zoom. Той попита дали може да се сподели линка към ръководството за мерките.

Г-жа Добринка Караджова (МБВР) поясни, че документът е публикуван на сайта на Басейнова дирекция „Дунавски район“ и сподели линка (http://www.bd-dunav.org/uploads/content/files/upravlenie-na-vodite/PURN-2022-2027/Aktualizacia_PURN/Measure%20descriptions.pdf).

Поради липса на други въпроси и коментари **г-жа Добринка Караджова (МБВР)** даде думата на **г-н Иван Каламеров,** Басейнова дирекция „Дунавски район“ за закриване на срещата.

Г-н Иван Каламеров (БДП) благодари на заинтересованите страни за тяхната активност и присъствието им на срещата. Той отбеляза, че презентацията е дала възможност на заинтересованите страни да оценят до каква степен и колко много е надградено и за съществените подобрения направени в процеса на разработване на ПУРН във втория цикъл.

Г-н Каламеров припомни, че срокът за представяне на становища по проекта на ПУРН е 10 септември 2023 г., но отново призова те да бъдат изпратени колкото е възможно по-рано. Той апелира към заинтересованите страни да прегледат Раздел 3, Приложение Е на проекта на ПУРН, където е описано изпълнението на мерките от първия цикъл и ако имат допълнителна информация да я предоставят в Басейновата дирекция.